

VİYANA SATIM SÖZLEŞMESİ, ARNAVUTLUK CUMHURİYETİ MEDENİ KANUNU VE KOSOVA CUMHURİYETİ BORÇLAR KANUNU'NA GÖRE MALIN TESLİM YERİNİN BELİRLENMESİ

Fatmira MULAJ*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Viyana Satım Sözleşmesi, Arnavutluk Cumhuriyeti Medeni Kanunu ve Kosova Cumhuriyeti Borçlar Kanunu'na göre, karşılaştırmalı olarak malın teslim yerinin belirlenmesidir. Malın teslim yerine geçilmeden önce, teslim kavramı incelenmeye çalışılmıştır. Viyana Satım Sözleşmesi'nde teslim kavramı hakkında bir tanım bulunmamaktadır; fakat teslimin nerede, ne zaman ve ne şekilde olacağı hakkında bilgiler mevcuttur. Çalışmanın devamında, malın teslim yerinin belirlenmesi ele alınmaktadır. Viyana Satım Sözleşmesi'ne göre satıcı, malları alıcıya teslim etmek, mallara ilişkin belgeleri alıcıya vermek ve malların mülkiyetini alıcıya geçirmekle yükümlüdür. Ancak, bu borçlardan sadece sözleşmede taraflarca aksinin kararlaştırılmadığı veya herhangi bir düzenleme bulunmadığı zaman bahsetmek mümkündür. Çünkü, Viyana Satım Sözleşmesi'nin malın teslim yerine ilişkin hükümleri tamamlayıcı hukuk kuralı olarak nitelendirilmektedir. Malın teslim yeri açısından ise CISG, ACMK ve KCBK büyük ölçüde paralellik arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Teslim yeri, satış sözleşmesi, CISG, Kosova Cumhuriyeti Borçlar Kanunu, Arnavutluk Cumhuriyeti Medeni Kanunu.

DETERMINATION OF THE PLACE OF DELIVERY ACCORDING TO THE CISG, THE CIVIL CODE OF THE REPUBLIC OF ALBANIA AND THE CODE OF OBLIGATIONS OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

ABSTRACT

The aim of this study is to explain the place of delivery of the goods comparatively according to CISG, the Civil Code of the Republic of Albania and the Code of Obligations of the Republic of Kosovo. Before moving to the place of delivery of the goods, the concept of delivery has been tried to be examined. There is no definition of

* Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Bölümü Doktora Öğrencisi/ANKARA,
e-posta: fatmira_92@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-8059-2266.
DOI : 10.34246/ahbvuhfd.1116342

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih : 15/11/2021

Yayınlanmasının Uygun Görüldüğü Tarih: 04/02/2022

the concept of delivery in the CISG, but it has been determined where, when and how the delivery will take place. After that, the determination of the place of delivery of the goods will be discussed. As stipulated in the CISG, the seller is obliged to deliver the goods to the buyer, to hand over the documents pertaining to the goods to the buyer and to transfer the ownership of the goods to the buyer. However, it is possible to mention these debts only when the parties do not agree otherwise or there is no arrangement in the contract. Because the provisions of the CISG related to the place of delivery are qualified as a complementary law rule. In terms of the place of delivery of the goods, CISG, ACMK and KCBK are largely parallel.

Keywords: *Place of delivery, the contract of sale, CISG, the Code of Obligations of the Republic of Kosovo, the Civil Code of the Republic of Albania.*

GİRİŞ

Satıcının temel yükümlülüğü malları alıcıya teslim etmektir¹. Bu yükümlülüğün ifa yeri Viyana Satım Sözleşmesi'nin (CISG) 31. maddesinde tespit edilmektedir. Malların taşınması ile ilgili yükümlülükler CISG'nin 32. maddesinde yer verilmektedir. Teslim yükümlülüğünün ne zaman yerine getirilmesi gerektiği CISG'nin 33. maddesinde belirtilmektedir. Satıcının başka bir yükümlülüğü ise mallara ilişkin belgeleri alıcıya teslim etmektir. Viyana Satım Sözleşmesi'nin 34. maddesi satıcının borcu ile ilgili kurallar içermektedir.

Viyana Satım Sözleşmesi'nde teslim kavramı hakkında bir tanım bulunmamaktadır, fakat teslimin nerede, ne zaman ve ne şekilde olacağı belirtilmektedir². Taraflar sözleşmede teslim yeri, zamanı ve şekli ile ilgili herhangi bir düzenleme yapmışlar ise, teslim borcu öncelikle bu düzenlemelerde öngörülen kurallar uyarınca yerine getirilecektir. Taraflar bu konuda düzenleme yapmamışlarsa veya yapmalarına rağmen meydana getirilen düzenlemeler yetersiz bulunuyorsa, taraflar arasındaki alışkanlıklar veya ticari teamüller de dikkate alınabilmektedir. Yahut eksik kalan konular varsa, CISG'nin 31. maddesi ve diğer hükümleri uygulanmaktadır³.

¹ Larry DiMatteo, Lucien Dhooge, Stephanie Greene, Virginia Maurer ve Marisa Pagnattaro, *International Sales Law: A Critical Analysis of CISG Jurisprudence*, Cambridge University Press, 2005, s. 101.

² Zafer Zeytin, *Milletlerarası Mal Satım Sözleşmeleri Hukuku – CISG*, Seçkin Yayıncılık, 2015, s. 153.

³ Stefan Kröll, Loukas A. Mistelis ve María del Pilar Perales Viscasillas, *UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG) Commentary*, Hart Publishing,

CISG'nin 31. maddesinde teslim terimi sadece satıcı açısından düzenlenmiştir. Başka bir deyişle, teslimin gerçekleştirilebilmesi için satıcının katılımı yeterlidir. Buna göre, bu yükümlülüğü yerine getirmek için teslim alıcının katılımı gerekli değildir⁴. Teslim ile malların mülkiyetinin ve zilyetliğinin geçirilmesi hedeflenmektedir. Her iki tarafın bazı eylemleri yapması ile malların mülkiyetinin ve zilyetliğinin geçirilmesi mümkün olacaktır⁵. Ancak, Viyana Satım Sözleşmesi'nde teslim kavramı zilyetliğin ve mülkiyetin geçmesi ile ilgili konulardan bağımsız olarak değerlendirilmiştir. Dolayısıyla satıcı, CISG'de veya satım sözleşmesinde bulunan teslim ile ilgili eylemleri yaparak teslim borcunu yerine getirmektedir. Zilyetliğin ve mülkiyetin geçmesi ise uygulanacak olan millî hukuklara başvurarak yerine getirilmektedir⁶.

Satış sözleşmesi, Arnavutluk Cumhuriyeti Medeni Kanunu (ACMK) ve Kosova Cumhuriyeti Borçlar Kanunu (KCBK) tarafından düzenlenen ve bir kişiden başka bir kişiye, mülk devrinin gerçekleştirildiği en önemli sözleşmelerden biridir⁷. Bu sözleşmenin amacı, bir malın mülkiyetinin bir bedel karşılığında devredilmesidir. Satış sözleşmesine göre, satıcının sattığı malı alıcıya teslim etmesi ve mülkiyet hakkını devretmesi ve diğer taraftan ise, alıcının satıcıya bedelini ödeyip malı teslim alması gerekmektedir⁸.

Arnavut doktrininde mal teslimi kavramı, satış sözleşmesine ve işin

2011, s. 393; Fritz Enderlein ve Dietrich Maskow, *International Sales Law: United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods: Convention on the Limitation Period in the International Sale of Goods*, Oceana Publications, 1992, s. 127; Ingeborg H. Schwenzer ve Peter Schlechtriem, *Commentary on the UN Convention On The International Sale of Goods (CISG)*, Oxford University Press, 2016, Art. 30, N.1; Yeşim Atamer, *Uluslararası Satım Sözleşmelerine İlişkin Birleşmiş Milletler Antlaşması Uyarınca Satıcının Yükümlülükleri ve Sözleşmeye Aykırılığın Sonuçları*, Beta Yayınevi, 2005, s. 134; Larry DiMatteo, Lucien Dhooge, Stephanie Greene, Virginia Maurer ve Marisa Pagnattaro, "The Interpretive Turn in International Sales Law: An Analysis of Fifteen Years of CISG Jurisprudence", *Northwestern Journal of International Law and Business*, 24(2), 2004, s. 385.

⁴ Zeytin, CISG, s. 150; Ercüment Erdem, "Satıcının Malları ve Belgeleri Teslim Borcu" in Yeşim Atamer (Ed.), *Milletlerarası Satım Hukuku, Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması*, On İki Levha Yayıncılık, 2008, s. 107; Atamer, *Aykırılığın Sonuçları*, s. 134.

⁵ Schlechtriem, Schwenzer, Art.30, N. 9.

⁶ Yeşim Atamer, "Birleşmiş Milletler Satım Hukukunun Uluslararası Uygulama Alanı", *İstanbul Barosu Dergisi*, 69(10,11,12), 1995, s. 556.

⁷ Ardian Nuni, Ilir Mustafaj ve Asim Vokshi, *E drejta e detyrimeve II*, Shtepia Botuese e Librit Universitar, 2008, s. 9.

⁸ KCBK'nın 438. maddesinin 1. fıkrası.

niteliğine göre, alıcının malları teslim alma imkânına sahip olabilmesi için satıcının yapması gereken işlemlerin bütünü ifade eder⁹. Bu duruma benzer olmakla birlikte teslim kavramı Kosova Cumhuriyeti Borçlar Kanunu'nda, satıcının malı sözleşmede belirtilen zamanda ve yerde alıcıya teslim etme yükümlülüğü olarak tanımlanmaktadır¹⁰. Kural olarak teslim yükümlülüğü, satıcı tarafından malın alıcıya teslim edilmesiyle veya mallara ilişkin belgelerin alıcıya teslim edilmesiyle yerine getirilmiş olacaktır¹¹.

Arnavut doktrinine göre malları teslim etmenin farklı yolları vardır: fiziki teslim, belgelerin sembolik teslimi veya bir parçanın teslimi (örneğin, depo anahtarlarının teslimi)¹². Malların alıcıya veya taşıyıcıya teslim edilmesi durumunda, satıcının sözleşmeden doğan teslim borcu sona ermiş sayılmaktadır. Satıcı, teslimat sırasında alıcıya, alıcının bununla malı teslim alabileceği kıymetli bir evrak sunsa bile, satıcının malı teslim borcu gerçekleşmiş olacaktır¹³.

Kosova hukukunda satış sözleşmesinin akdedildiği anda mal üzerindeki mülkiyet hakkı alıcıya geçmektedir. Satış sözleşmesi ile üçüncü bir kişinin zilyetliğinde bulunan mallar üzerindeki mülkiyet hakkı da devredilebilir (örneğin, kiracının zilyetliğinde bulunan mal). Bu durumda da mal üzerindeki mülkiyet hakkı, sözleşmenin akdedildiği andan itibaren alıcıya geçer. Malın mülkiyetinin alıcıya geçmesiyle birlikte, üçüncü kişi, önceki mal sahibi ile kararlaştırılan tüm koşulları yeni sahibine bildirme hakkına sahiptir¹⁴.

I. GENEL OLARAK TESLİM YERİNİN BELİRLENMESİ

A. Viyana Satım Sözleşmesi

Teslim yeri ilk olarak satıcı ve alıcı arasındaki sözleşmenin hükümlerine göre tespit edilir. Taraflar teslim yeri ile ilgili herhangi bir düzenleme yapmamışlarsa, CISG'nin 31. maddesi tamamlayıcı hukuk kuralı olarak dikkate alınmaktadır. CISG'de teslim yeri kavramını açıklayan bir tanıma yer verilmemiş, ancak teslim yerine ilişkin farklı olanaklar öngörülmüştür. Buna

⁹ Alajdin Alishani, *E drejta e detyrimeve, Pjesa e përgjithshme*, Universiteti i Prishtinës, 2002, s. 33.

¹⁰ KCBK'nın 450. maddesinin 1. fıkrası.

¹¹ KCBK'nın 450. maddesinin 2. fıkrası.

¹² Armand Krasniqi, *E drejta biznesore*, European College Dukagjini, 2014, s. 360.

¹³ Riza Smaka, *E drejta biznesore*, Universiteti Mbreteror Iliria, 2008, s. 371.

¹⁴ Alishani, s. 34.

rağmen teslim yeri kavramı doktrinde yazarlar tarafından tanımlanmaktadır. Satım sözleşmesi bakımından teslim yeri, satıcının malları teslim etme yükümlülüğünü yerine getirmek için gerekli tüm işlemlerin yapılması gereken yer anlamına gelir¹⁵.

CISG'nin 31. ve 33. maddeleri, satıcının malların teslimine ilişkin yükümlülüğünü düzenlemektedir. CISG'nin 31. maddesinde teslim yeri, malları teslim etme yükümlülüğünün içeriği ve satıcının bu yükümlülüğü yerine getirmek için yapması gereken işlemler belirtilmektedir. Satım sözleşmesinin konusu olan malın bir yerden bir yere taşınması gerektiği takdirde, malın ilk taşıyıcıya teslim edilmesi durumunda satıcının teslim yükümlülüğü sona ermektedir¹⁶.

Taşımayı içeren satış sözleşmeleri ile ilgili olarak, CISG'nin 31. maddesinin (a) bendine göre malların teslim yeri, malların ilk taşıyıcıya teslim edildiği yerdir. Doktrinde yer alan bir görüşe göre¹⁷, mallar ilk taşıyıcıya teslim edilmelidir. Bu durumda malların ilk taşıyıcıya teslim edilmiş sayılabilmesi için depo veya limana konulması gerekmemektedir. Ayrıca malların taşınmasını ayarlarken satıcının dikkate alması gereken en önemli şeylerden birisi alıcının malları kolay teslim alabilmesidir¹⁸. Bu maddeye göre taşıyıcı hava, deniz, nehir, kara ve demiryolu gibi her taşıma şeklini kullanma hakkına sahiptir¹⁹.

CISG'nin 31. maddesinin (b) bendinde ise dört farklı durum söz konusudur:

- Satış sözleşmesi özel olarak belirlenmiş mallarla ilgilidir ve sözleşmenin imzalanması sırasında her iki taraf da bu malların nerde olduğunu bilmektedir²⁰.
- Mal satım sözleşmesi, belirli bir stoktan karşılanacak mallarla ilgilidir (örneğin, bir şarap fıçısı, bir akaryakıt tankının içeriği veya yananmış bir geminin kargosu); bu stoktan belirli bir miktar satılır ve her iki taraf da sözleşmenin yapıldığı zaman bu stokun nerede olduğunu

¹⁵ Atamer, Aykırılığın Sonuçları, s. 138; Erdem, Satıcının malları, s. 113.

¹⁶ CISG'nin 31. maddesinin (a) bendi.

¹⁷ C. Massimo Bianca ve Michael Joachim Bonell, *Commentary on the International Sales Law: The 1980 Vienna Sales Convention*, Giuffrè, 1987, s. 251.

¹⁸ Schlechtriem, Schwenger, Art. 31, N. 11.

¹⁹ Bianca, Bonell, s. 253.

²⁰ Schlechtriem, Schwenger, Art. 31 N. 46.

bilmektedir²¹.

- Satış sözleşmesi, satıcı veya üçüncü bir şahıs tarafından henüz imal edilmemiş mallarla ilgilidir ve her iki taraf sözleşmenin kurulduğu esnada imalatın nerede yapılacağını bilmektedir.
- Satış sözleşmesi üretilecek mallara ilişkindir ve her iki taraf da sözleşmenin imzalandığında üretimin nerede yapılacağını bilmektedir (örneğin, bir tarladan pamuk, bir ormandan kereste veya bir taş ocağından çakıl)²².

B. Arnavutluk Cumhuriyeti Medeni Kanunu

Viyana Satım Sözleşmesi'nde olduğu gibi, Arnavut mevzuatında da teslim kavramı hakkında bir tanım bulunmamaktadır. Doktrinde yer alan bir tanıma göre ise “*teslim*”, malın alıcıya fiilî ve maddi olarak teslim edilmesi, böylece alıcıya maldan yararlanma fırsatı verilmesi anlamına gelmektedir²³. Arnavutluk Cumhuriyeti Medeni Kanunu'nda konu ile ilgili sadece aşağıdaki madde yer almaktadır: “*Mal, sözleşmenin yapıldığı andaki durumuna göre teslim edilecektir. Mal, taraflarca sözleşmede aksi belirtilmedikçe, satıştan itibaren tahakkuk eden geliri ve sözleşmenin kurulmuş olduğu günden itibarenki bütünleyici parça ve meyveleri ile birlikte teslim edilmektedir*”²⁴.

Satım sözleşmesinde teslim yeri ile ilgili herhangi bir düzenleme yer almaması durumunda ACMK'nın 711. maddesine göre satıcı, malları aşağıda belirtilen yerlerde alıcıya teslim etmektedir:

- Satış sözleşmesi malların taşınmasını gerektiriyorsa ve satıcı malları başka bir yerde teslim etmek zorunda değilse, satıcı, malları alıcıya ulaştırılmaları için ilk taşıyıcıya vererek teslim yükümlülüğünü yerine getirmiş olacaktır.
- Sözleşmenin tür ve miktar olarak belirlenmiş mallara veya ferdan belirlenmiş mallara, belirli bir stoktan karşılanacak mallara veya imal edilecek veya üretilecek mallara ilişkin olması ve tarafların

²¹ Peter Schlechtriem ve Petra Butler, *UN Law on international sales, The UN Convention on the International Sale of Goods*, Springer, 2009, s. 109.

²² Peter Huber ve Alastair Mullis, *The CISG: A New Textbook for Students and Practitioners*, European Law Publishers, 2007, s. 116.

²³ Mariana Tutulani Semini, *E Drejta e Detyrimeve dhe Kontratave, Pjesa e Posaqme*, Skanderbeg Books, 2006, s. 9.

²⁴ ACMK'nın 711. maddesinin 1. fıkrası.

sözleşmenin kurulduğu sırada malların belirli bir yerde bulunduğunu veya orada imal edileceğini yahut üretileceğini bilmeleri durumunda satıcı, malları bu yerde alıcının tasarrufuna hazır bulundurmak zorundadır.

- Diğer hallerde, satıcı, sözleşmenin kurulduğu sırada malın bulunduğu yerde veya böyle bir yerin tespit edilemediği durumda, satıcının yerleşim yerinin veya işyerinin bulunduğu yerde malları alıcının tasarrufuna hazır bulundurmak zorundadır.

Sonuç olarak, malın teslim yeri açısından Arnavutluk Medeni Kanunu'nun 711. maddesi ile Viyana Satım Sözleşmesi'nin 31. maddesinin oldukça benzer olduğunu ve aynı çözümleri sunduğunu belirtmekte fayda vardır.

C. Kosova Cumhuriyeti Borçlar Kanunu

KCBK'nın 450. maddesinin 1. fıkrasına göre satıcının, malı alıcıya sözleşmede belirtilen zamanda ve yerde teslim etmesi gerekmektedir²⁵. Satım sözleşmesinde teslim yeri ile ilgili herhangi bir düzenleme yer almaması durumunda, KCBK'nın 454. ve 455. maddelerine göre satıcı, malları aşağıda belirtilen yerlerde alıcıya teslim etmekle yükümlüdür:

- Satış sözleşmesinin malların taşınmasını gerektirdiği ve sözleşmede ifa yerinin belirtilmediği durumlarda, malın taşıyıcıya veya taşımayı organize eden kişiye teslim edilmesiyle satıcının teslim yükümlülüğü sona ermektedir.
- Teslim yeri sözleşmede belirlenmemişse, malın teslimi, sözleşmenin kurulduğu anda satıcının yerleşim yeri veya fiilen oturduğu yerde ya da böyle bir yerleşim yeri yoksa, satıcının mutlak ticari faaliyetini ifa ederken sözleşme akdetmesi halinde malın teslimi işyerinin bulunduğu yerde olmaktadır.
- Sözleşmenin kurulduğu anda, taraflarca malın nerede olduğu veya nerede üretileceği biliniyorsa, malın bu yerde teslim edilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, malın teslim yeri açısından KCBK'nın 454. ve 455. maddeleri ile CISG'nin 31. maddesinin oldukça benzer olduğunu söylemek mümkündür.

²⁵ KCBK'nın 450. maddesinin 1. fıkrası.

II. GÖNDERME BORÇLARINDA TESLİM YERİ

A. Viyana Satım Sözleşmesi

CISG'nin 31. maddesinin birinci fıkrasından anlaşıldığı üzere teslim yeri tespit edilirken ilk önce tarafların iradeleri dikkate alınmaktadır. Teslim yeri ile ilgili satım sözleşmesinde herhangi bir düzenleme yer almaması durumunda teslim yeri, taraflar arasındaki alışkanlıklara veya ticari teamüllere göre belirlenmektedir. Bunun da olmaması durumunda yedek kurallar olarak CISG'nin 31. maddesinde bulunan hükümler uygulanmaktadır²⁶.

Gönderme borcu CISG'nin 31. maddesinin (a) bendinde düzenlenmiştir. Bu maddede teslim borcu, “*satım sözleşmesi malların taşınmasını gerektiriyorsa, malları alıcıya ulaştırmaları için ilk taşıyıcıya vermek*” olarak ifade edilmektedir. Satım sözleşmesinde malların taşınması öngörülmüş ise “*gönderme borcu*”ndan bahsetmek mümkündür. Buna göre, satıcı malı ilk taşıyıcıya vermekle yükümlüdür²⁷.

Satım sözleşmesinin konusu olan malın bir mekândan bir mekâna taşınması gerekiyorsa, CISG'nin 31. maddesinin (a) bendi, taşınması gerekmiyorsa 31. maddesinin (b) veya (c) bendi uygulanmaktadır²⁸. Malın taşınması gerekli olması halinde, gönderme borcunun söz konusu olup olmayacağı değerlendirilecektir. Doktrinde yer alan bir anlayışa göre ise, CISG'nin 31. maddesinin (a) bendinin uygulama alanı bulması için taşıma eyleminin satıcı tarafından yapılması gerekmektedir²⁹.

CISG'nin 31. maddesinde gönderme borcu açık bir şekilde düzenlenmemiş olmakla birlikte, madde dikkatlice analiz edilince gönderme borcunun örtülü olarak düzenlendiği ortaya çıkmaktadır. Maddede malların tesliminin belirlenmiş bir yerde yapılacağından söz edilmektedir. Yani, sözleşmede taraflarca karar verilen bir teslim yeri vardır. Bu yer alıcının işyeri, alıcının yerleşim yeri veya başka bir yer de olabilmektedir³⁰.

²⁶ Erdem, Satıcının malları, s. 112-113; Schlechtriem, Butler, s. 108; John Felemegas, *An International Approach to the Interpretation of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (1980) as Uniform Sales Law*, Cambridge University Press, 2007, s. 350; Atamer, Aykırılığın Sonuçları, s. 141.

²⁷ Schlechtriem, Butler, s. 108; Huber, Mullis, s.110-111; Atamer, Aykırılığın Sonuçları, s. 142; Zeytin, CISG, s. 154.

²⁸ Atamer, Aykırılığın Sonuçları, s. 153; Schlechtriem, Schwenger, Art. 31, N. 13.

²⁹ Felemegas, s. 350; Atamer, Aykırılığın Sonuçları, s. 153.

³⁰ Schlechtriem, Butler, s. 108.

CISG'nin 31. maddesinin (a) bendinde “malların taşınmasını gerektiriyorsa” deyimini bulunmasına karşın, gönderme borcunun olup olmadığı satış sözleşmesinden, taraflar arasındaki alışkanlıklardan veya teamüllerden anlaşılmaktadır. Yani, gönderme borcunun varlığından bahsedilebilmesi için, malların bir yerden bir yere taşınmasını gerektiren hallerin ortaya çıkması yeterli değildir. Aynı zamanda tarafların, malların taşınması ile ilgili karar vermiş olmaları da gerekmektedir³¹.

Gönderme borcu mevcut olduğu hallerde mallar belirtilen yere satıcı tarafından teslim edilecektir. Bu süreçte mallara gelebilecek hasarın yanı sıra, taşıma ve gerektiğinde sigorta giderlerini sadece satıcı üstlenmektedir³². Yani, malların belirtilen yere gönderilmesine kadar mallar her şekilde satıcının sorumluluğu altındadır. Malların taraflarca kararlaştırılan yerde ve zamanda teslim edilmesiyle beraber satıcının teslim yükümlülüğü sona ermektedir³³.

Satıcının malı, teslim borcunun CISG'nin 31. maddesinin (a) bendinde bulunan kavrama göre gönderme borcu olarak nitelendirilememesi ve CISG'nin 31. maddesinin (b) bendindeki istisnalara dâhil olmaması halinde, teslim yerinin tespit edilmesi konusunda CISG'nin 31. maddesinin (c) bendi uygulanmaktadır³⁴.

B. Arnavutluk Cumhuriyeti Medeni Kanunu

Viyana Satım Sözleşmesi'nin 31. maddesinde olduğu gibi, Arnavutluk Medeni Kanunu ve Kosova Cumhuriyeti Borçlar Kanunu da malların ilk taşıyıcıya teslim edilmesini öngörmektedir. Arnavut doktrininde belirtildiği gibi, genel olarak teslim yeri öncelikle taraflar arasındaki sözleşmeye göre tespit edilmektedir. Bu gibi durumlarda mesele basittir. Malın teslim yerinin sözleşmede belirtilmediği durumlarda ise, teslim yeri farklı ihtimallere göre tespit edilmektedir. Teslim yerine gelince, mallar satıcı tarafından taşıyıcıya veya sözleşmede belirtilen kişiye teslim edilmektedir³⁵.

³¹ Huber, Mullis, s.111; Zeytin, CISG, s. 153-154.

³² Peter Schlechtriem, *Uniform Sales Law: The UN Convention on Contracts for the International Sale of Good*, Manz, 1986, s. 64.

³³ Secretariat Commentary, *Commentary on the Draft Convention on Contracts for the International Sale of Goods prepared by the Secretariat*, UN DOC. A/CONF. 97/5, 1978, Art.31, N.7, <<http://www.cisg-online.ch/index.cfm?pageID=644#Article%2031>>, Erişim Tarihi 20 Ekim 2021.

³⁴ Atamer, *Aykınlığın Sonuçları*, s. 142; Huber, Mullis, s.109.

³⁵ Tutulani Semini, s. 12.

Diğer taraftan, ACMK'nın 711. maddesinin 2. fıkrasına göre, satış sözleşmesi malların taşınmasını gerektiriyorsa ve satıcı malları başka bir yerde teslim etmek zorunda değilse, satıcı, malları alıcıya ulaştırılmaları için ilk taşıyıcıya vererek teslim yükümlülüğünü yerine getirmiş olmaktadır.

C. Kosova Cumhuriyeti Borçlar Kanunu

Kosova hukukuna göre satıcı, malları sözleşmede belirtilen yerde alıcıya teslim etmekle yükümlüdür. Sözleşmede teslim yeri belirtilmemişse, mallar sözleşmenin yapıldığı tarihte satıcının yerleşim yerinde veya bunun yokluğunda fiilen oturduğu yerde alıcıya teslim edilmektedir. Taraflar, sözleşmeyi imzaladıkları anda ferden belirlenmiş malların nerede olduğunu veya nerede üretilceğini bilmiyorlarsa, sözleşmenin yapıldığı anda malların buldukları yer teslim noktası olarak kabul edilmektedir³⁶.

KCBK'nın 455. maddesine göre, satış sözleşmesi malların taşınmasını gerektiriyorsa ve sözleşmede ifa yeri belirtilmiyorsa malın taşıyıcıya veya taşımayı organize eden kişiye teslim edilmesiyle birlikte satıcının teslim yükümlülüğü sona ermektedir. Bu madde, sözleşmede malın teslim yerinin belirtilmediği ve malın taşınması gerektiği hallerde uygulanmaktadır. Bu durumda, malların taşıyıcıya veya taşımayı organize eden kişiye teslim edilmesine ilişkin resmî prosedürlerin yerine getirilmesi, satıcının teslim borcunun bir parçası olarak sayılmaktadır. Satıcının, malı taşıyıcıya veya taşımayı organize eden kişiye teslim etmesi halinde, hasar alıcıya geçmektedir. Dolayısıyla, taşıyıcının malı teslim aldığı anda satıcı teslim yükümlülüğünü yerine getirmiş olmaktadır³⁷.

Aynı zamanda Kosova Cumhuriyeti Borçlar Kanunu'na göre, malı alıcıya teslim etmekle yükümlü olan satıcı, mutata şekilde ve mutata şartlarda belirli bir yere taşınmanın gerçekleştirilmesi için gerekli sözleşmeleri yapmak zorundadır³⁸.

KCBK'nın 456. maddesi, tarafların malın teslim yeri olarak belirlenen yerde satıcı tarafından teslim edileceğini kararlaştırmaları halinde uygulanmaktadır. Satış sözleşmesinde taraflarca belirlenen yerde malın teslim edilmesi için, satıcının mutata şekilde ve mutata koşullar altında taşıyıcı ile sözleşme yapması gerekmektedir. Bu nedenle satıcı, malların taşınması

³⁶ Alishani, s. 35.

³⁷ Abdulla Aliu, *Komentar Ligji për Marrëdhëniet e Detyrimeve*, UNDP, 2013, s. 20.

³⁸ KCBK'nın 456. maddesi.

için taşıyıcı ile bir sözleşme yapmak zorundadır. Ayrıca, taraflar aksini kararlaştırmadıkça, malların taşıyıcıya teslimine ilişkin tüm masrafları satıcının karşılaması gerekmektedir³⁹.

Sonuç olarak, KCBK'nın 455. ve 456. maddeleri, ACMK'nın 711. maddesinin 2. fıkrası ile CISG'nin 31. maddesinin (a) bendinin benzerlik arz ettiği söylenebilir.

III. MALLARIN BAĞIMSIZ BİR TAŞIYICI TARAFINDAN TAŞINMASI İHTİMALİNDE TESLİM YERİ

Viyana Satım Sözleşmesi taşıyıcı terimini tanımlamamaktadır. Bu terim, Uluslararası Ticaret Odası (ICC) tarafından şu şekilde tanımlanmıştır: *“Taşıyıcı, bir taşıma sözleşmesine dayanarak, demiryolu, karayolu, deniz yolu, havayolu, içsu taşımaları veya farklı taşıma türlerinin bir kombinasyonu ile taşımının gerçekleştirilmesini taahhüt eden herhangi bir gerçek veya tüzel kişidir”*⁴⁰.

Taşıyıcı, olağan faaliyeti olarak diğer tüzel veya gerçek kişiler için taşıma işlemleri ile ilgilenen, yani sözleşmeye göre bir ücret karşılığında mal taşımakla yükümlü olan kişidir. Taşıyıcı, gerçek veya tüzel kişi olup taşıyıcının fiil ehliyetine sahip olması gerekmektedir. Taşıyıcının belirli bir malı kararlaştırılan yerde teslim etmesi ve malı gönderen kişinin bu hizmet karşılığında anlaşılan ücreti ödemesi gerekmektedir⁴¹.

CISG'nin 31. maddesinin (a) bendinin uygulama alanı bulabilmesi için, bu hüküm metninde de belirtildiği gibi, malların bağımsız bir taşıyıcı tarafından taşınması gerekmektedir. Yani, taraflar bu konuda satım sözleşmesinde düzenleme yapmış olabilirler, eğer böyle bir düzenleme yoksa gönderme borcunun mevcut olması taraflar arasındaki alışkanlıklardan veya teamüllerden anlaşılır. Aksi takdirde gönderme borcundan bahsedilmesi mümkün değildir⁴².

Taşımacılık hizmeti posta işletmeleri, hava yolu, demir yolu, deniz veya kara yoluyla sağlanabilmektedir⁴³. Bazı durumlarda birden fazla taşıyıcı

³⁹ Aliu, s. 20-21.

⁴⁰ Incoterms 2010: *ICC Official Rules for the Interpretation of Trade Terms, by the International Chamber of Commerce (ICC)*, 2010, s. 9.

⁴¹ Smaka, s. 415.

⁴² Schlechtriem, Schwenger, Art.31, N. 14, 15.

⁴³ Atamer, *Aykırılığın Sonuçları*, s. 155.

olabilir, yani malın taşınması için farklı taşıma çeşitlerinin kullanılması gerekmektedir. Örneğin, malın taşınmasını gerçekleştirebilmek için hem demir yolu hem de hava yolu taşımacılığına başvurmak gerekebilir. CISG'nin 31. maddesinin (a) bendi kapsamında, malların ilk taşıyıcıya vermesiyle teslim borcu yerine getirilmiş olmaktadır⁴⁴.

Taşıyıcı bağımsız olmalıdır. Ancak, Viyana Satım Sözleşmesi'nde bununla ilgili herhangi bir düzenleme bulunmamasına rağmen doktrinde bu husus tartışma konusu değildir. Malın satıcıda kalması halinde, yani mal satıcının kontrolünde olduğu zaman, CISG'nin 31. maddesinin (a) bendi anlamında bir taşıma eylemi bulunmadığı için, malın hasarı alıcıya geçmemektedir⁴⁵.

Taşıyıcının bağımsız olup olmayacağına değerlendirilmesinde, taşınmanın satıcı tarafından yapıp yapılmayacağı durumunun da belirtilmesi gerekmektedir. Malların taşınması satıcının çalışanları tarafından yapıldığı takdirde, söz konusu olan taşıyıcı, CISG'nin 31. maddesinin (a) bendi anlamında bir taşıyıcı özelliğini taşıyamamaktadır. Taşıyıcı ve satıcı arasında hizmet sözleşmesi yoksa ve taşıma işletmenin faaliyet alanına girmiyorsa, bağımsız bir taşıyıcıdan bahsetmek mümkündür⁴⁶.

Malların taşınması konusunda bağımsız bir taşıyıcının olması koşulunun yanında bu işin kimin tarafından düzenleneceği de belirtilmelidir. Viyana Satım Sözleşmesi'nde taşıma işinin kim tarafından ayarlanacağı ile ilgili bir hüküm bulunmamaktadır⁴⁷. Doktrindeki bir görüşe göre, CISG'nin 31. maddesinin (a) bendi kapsamında, gönderme borcu içeren sözleşmenin ortaya çıkması için taşıma eyleminin mutlaka satıcı tarafından düzenlenmesi gerekmektedir⁴⁸. Bu durumda malın taşınması, satıcının inisiyatifinde gerçekleştirilecek ise, teslim yükümlülüğünün bir ögesi olarak gerekli sözleşmeleri satıcı yapmalıdır⁴⁹. Malların gönderilmesi için gereken sözleşmeler yapılmazsa,

⁴⁴ Huber, Mullis, s.112-114; Atamer, Aykırılığın Sonuçları, s. 156; Schlechtriem, Schwenger, Art.31, N.19; Erdem, Satıcının malları, s. 108.

⁴⁵ Huber, Mullis, s.113-115; Atamer, Aykırılığın Sonuçları, s. 155.

⁴⁶ John Honnold ve Harry Flechtner, *Uniform Law for International Sales Under the 1980 United Nations Convention*, Kluwer Law International, 2009, s. 311-313; Huber, Mullis, s.113-115; Bianca, Bonell, s. 253; Atamer, Aykırılığın Sonuçları, s. 153-157.

⁴⁷ Bianca, Bonell, s. 259.

⁴⁸ Schlechtriem, Schwenger, Art.31, N.13; Atamer, Aykırılığın Sonuçları, s. 153.

⁴⁹ Kröll, Mistelis, Perales Viscallias, s. 443; Schlechtriem, Schwenger, Art.32, N. 19.

mallar teslim edilmeyecek ve bundan dolayı satıcı da teslim yükümlülüğünü gerçekleştirmeyecektir⁵⁰. Diğer yandan, doktrinde bulunan farklı bir görüşe göre CISG'nin 31. maddesinin (a) bendinin uygulanabilmesi için taşıma işlemlerinin kimin inisiyatifinde düzenlendiği önemli değildir, sadece bu işlemlerin bağımsız bir taşıyıcı tarafından yerine getirilmesi yeterlidir⁵¹. Yani, taşıma eylemi içeren bir satım sözleşmesi varsa, taşıma her bir ihtimale uygun olarak gerçekleştirilebilmektedir⁵².

Malların ilk taşıyıcıya teslim edileceği yerin sözleşmede tespit edilmemesi durumunda, bu konuya ilişkin karar verme yetkisi satıcıya aittir⁵³. Bu kararı satıcının CISG'nin 7. maddesindeki dürüstlük kuralına dayanarak vermesi gerekmektedir. Böylece mallar, malların bulunduğu yerden veya satıcının işyerinden ilk taşıyıcı tarafından teslim alınabileceği gibi, mallar satıcı tarafından taşıyıcının işyerine de teslim edilebilir⁵⁴. Satıcı malın teslim edileceği yer ile ilgili karar verme yetkisini kullanırken malın taşınmasını tehlikeye atacak, alıcının zararına olacak veya teslimi geç kalacak şekilde karar vermişse, sözleşmeye aykırı davranmış olmaktadır⁵⁵.

Taşıma işleri, taşıma komisyoncusu tarafından da yapılabilir. Gereken sözleşmelerin yapılması ile birlikte taşıma komisyoncusu taşıma işlerinin gerçekleşmesini sağlayabilmektedir⁵⁶. Bu sözleşmeler komisyoncunun adına ve satıcı hesabına yapılmaktadır. Taşıma konusu olan mal, komisyoncu tarafından taşıyıcıya teslim edilince satıcı açısından teslim borcu yerine getirilmiş sayılmaktadır. Fakat malın komisyoncuya verilmesi durumunda, satıcının teslim borcunun yerine getirip getirilmediği meselesi tartışma konusudur. Doktrinde yer alan bir görüşe göre, komisyoncuya malın devredilmesi yeterli olmayıp, CISG'nin 31. maddesinin (a) bendinin anlamında teslim borcu ancak malın bağımsız taşıyıcıya verilmesiyle sona ermektedir⁵⁷. Diğer taraftan, doktrinde bulunan başka bir görüşe göre, satıcının teslim

⁵⁰ Kröll, Mistelis, Perales Viscallias, s. 443.

⁵¹ Kröll, Mistelis, Perales Viscallias, s. 413.

⁵² Atamer, Aykırılığın Sonuçları, s. 153.

⁵³ Schlechtriem, Butler, s.108; Kröll, Mistelis, Perales Viscallias, s. 423.

⁵⁴ Bianca, Bonell, s. 253; Huber, Mullis, s.112; Honnold, Flechtner, s.311-313.

⁵⁵ Kröll, Mistelis, Perales Viscallias, s.423; Honnold, Flechtner, s. 311-313.

⁵⁶ Schlechtriem, Schwenger, Art.31, N. 21; Kröll, Mistelis, Perales Viscallias, s. 417;

⁵⁷ Atamer, Aykırılığın Sonuçları, s. 156-157.

yükümlülüğü mal komisyoncuya teslim edilince yerine getirilmektedir⁵⁸. Kanaatimizce, mal komisyoncu tarafından teslim alındığında satıcının teslim borcu sona ermektedir. Çünkü, komisyoncu bağımsız bir süjedir ve malın teslimi ile birlikte malın fiilî hakimiyeti de ona geçmektedir.

Komisyoncu, yalnız taşıma işlerinin ayarlanmasıyla ilgilenirse ve malları satıcıdan teslim almazsa, CISG'nin 31. maddesinin (a) bendi kapsamında bir taşıyıcı olarak sayılamamaktadır⁵⁹. KCBK'nın 455. ve 456. maddeleri, ACMK'nın 711. maddesinin 2. fıkrası ile CISG'nin 31. maddesinin (a) bendinin benzerlik arz ettiği yönünde yukarıda taşıyıcı hakkında yapılan açıklamalar Arnavut ve Kosova hukuklarına göre de geçerlidir⁶⁰.

IV. ARANACAK BORÇLARDA TESLİM YERİ

A. Viyana Satım Sözleşmesi

Aranacak borçlara ilişkin düzenleme CISG'nin 31. maddesinin (b) ve (c) bentlerinde yer almaktadır. CISG'nin 31. maddesinin (b) bendine göre tespit edilen durumların varlığı söz konusu ise, malın bulunduğu veya imal edileceği yerde alıcı ya da yetkilendirdiği kişi tarafından teslim alınması gerekmektedir. Bununla birlikte, sözleşmenin kurulduğu anda taraflarca malın bulunduğu yerin bilinmesi de gerekmektedir. Taraflar bir parça borcu veya belirli bir stoktan karşılanacak ve türü belirlenmiş bir cins borcu üzerinde sözleşme yapmış olabilirler. Bu ihtimallerde satıcı ve alıcı malların nerde bulunduğunu veya malların nerde imal edileceğini yahut üretileceğini bilmelidirler⁶¹.

Aranacak borçlarda, alıcının veya yetkilendirdiği temsilcisinin malı teslim alması gerektiği durumlarda satıcı, tespit edilen yerlerde malları alıcının tasarrufuna hazır bulundurarak teslim yükümlülüğünü gerçekleştirmektedir⁶². Satıcının teslim yükümlülüğünü yerine getirmiş olabilmesi için, kendisiyle

⁵⁸ Erdem, Satıcının malları, s. 130.

⁵⁹ Kröll, Mistelis, Perales Viscallias, s. 417; Schlechtriem, Schwenzler, Art.31, N. 22.

⁶⁰ Tutulani Semini, s. 106-110.

⁶¹ Schlechtriem, Schwenzler, Art.31, N. 42; Secretariat Commentary, Art.31, N.13; Schlechtriem, Butler, s.109; Bianca, Bonell, s. 254; Kröll, Mistelis, Perales Viscallias, s.424; Erdem, Satıcının malları, s. 134; Henry Gabriel, "General provisions, obligations of the seller, and remedies for breach of contract by the seller" in Franco Ferrari, Harry Flechtner, Ronald A. Brand (Eds.), *The Draft UNCITRAL Digest and Beyond: Cases, Analysis and Unresolved Issues in the U.N. Sales Convention*, European Law Publishers, 2003, s. 348; Erdem, Satıcının malları, s.136.

⁶² Huber, Mullis, s.115, Gabriel, s.348; Zeytin, CISG, s. 155.

ilgili olan tüm eylemleri yapmış olması gerekmektedir. Yani, alıcının veya yetkilendirdiği temsilcisinin malı teslim almak istediği zaman ortada herhangi bir engel olmamalıdır. Satıcı malları hazırlamalı ve alıcı gelir gelmez malların teslimi mümkün olmalıdır⁶³.

Taraflar arasındaki satım sözleşmesinde malların teslim zamanı ile ilgili hiçbir düzenleme yer almamışsa veya malların sözleşmenin akdedildiği tarihten itibaren uygun bir sürede teslim edilmesi gerekiyorsa, satıcı malları hazır bulundurup bu durumu alıcıya bildirmelidir. Alıcıya bilgi verilmesi ile satıcının teslim borcu gerçekleşmiş olmaktadır. Teslim borcunun gerçekleştirilmiş sayılabilmesi için, alıcı tarafından bu durum hakkında bilgi elde edilip edilmemesinin bir önemi yoktur⁶⁴.

CISG'nin 31. maddesinin (b) bendinde, yukarıda bahsettiğimiz gibi, dört farklı durum yer almaktadır. Bu durumlarda, alıcının malları, tarafların yerleştirildiğini bildiği yerden veya tarafların üretileceğini veya imal edileceğini bildiği yerden teslim alması gerektiğini belirtmektedir. Bu hüküm çok özeldir çünkü sadece genel bir teslim yerini (örneğin, malların bulunduğu şehir) değil, malların teslim edileceği kesin noktayı (örneğin belirli bir fabrika) belirler. Satıcı, malları alıcının tasarrufuna sunmalı, malların bulunduğu, üretileceği veya imal edileceği yere koymalı ve alıcı bunları tam olarak bu yerden teslim almalıdır⁶⁵. Eğer sözleşmenin yapıldığı anda taraflar malların bulunduğu yeri bilmiyorlarsa, CISG'nin 31. maddesinin (b) bendinin yerine (c) bendi uygulanacaktır⁶⁶.

B. Arnavutluk Cumhuriyeti Medeni Kanunu

Arnavutluk hukukunda, satım sözleşmesinde malların taşınmasının öngörülmediği haller, Medeni Kanun'un 711. maddesinin 3. fıkrasında düzenlenmektedir. Bu hükme göre, sözleşmenin tür ve miktar olarak belirlenmiş mallara veya ferdan belirlenmiş mallara, belirli bir stoktan karşılanacak mallara veya imal edilecek ya da üretilecek mallara ilişkin olması ve tarafların sözleşmenin kurulduğu sırada malların belirli bir yerde bulunduğunu veya orada imal edileceğini yahut üretileceğini bilmeleri durumunda satıcı, malları

⁶³ Schlechtriem, Butler, s.109; Atamer, Aykırılığın Sonuçları, s. 159.

⁶⁴ Atamer, Aykırılığın Sonuçları, s. 159.

⁶⁵ Schlechtriem, Schwenger, Art.31, N.43.

⁶⁶ Huber, Mullis, s.116. Schlechtriem, Butler, s.109; Schlechtriem, s. 6-9; Atamer, Aykırılığın Sonuçları, s. 145-146.

bu yerde alıcının tasarrufuna hazır bulundurmak zorundadır. Viyana Satım Sözleşmesi ile Arnavutluk Medeni Kanunu'nun konuyu benzer şekilde düzenlediğini belirtmekte fayda vardır.

C. Kosova Cumhuriyeti Borçlar Kanunu

Teslim yeri ile ilgili olarak satım sözleşmesinde herhangi bir düzenlemenin yer almaması durumunda, KCBK'nın 454. maddesinin 2. fıkrasına göre, sözleşmenin kurulduğu anda, taraflarca malın nerede olduğu veya nerede üretileceği biliniyorsa, malın bu yerde teslim edilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, bu maddeye göre, alıcı malı, sözleşmenin kurulduğu anda malın bulunduğu veya üretileceği yerden teslim almalıdır. Bu kural, teslim edilecek malın satıcının yerleşim yerinde veya fiilen oturduğu yerde bulunmadığı durumlar için geçerlidir⁶⁷. Sonuç olarak, malın teslim yeri açısından KCBK'nın 454. maddesinin 2. fıkrası ile CISG'nin 31. maddesinin (b) bendinin benzer olduğunu belirtmek gerekir.

V. DİĞER DURUMLARDA TESLİM YERİ

A. Viyana Satım Sözleşmesi

Gönderme borcu söz konusu değil ise ve CISG'nin 31. maddesinin (b) bendinde sayılan istisnalardan biri varsa teslim yeri olarak malın olduğu yer veya imal edileceği yer kullanılmaktadır. Satıcının malı teslim borcunun (a) ve (b) bentleri kapsamında yer almaması durumunda CISG'nin 31. maddesinin (c) bendi uygulanmalıdır. Buna göre malın teslim edileceği yer satıcının işyeridir. Ayrıca alıcının malı teslim alması gerektiği durumlarda satıcı, tespit edilen yerlerde malları alıcının tasarrufuna hazır bulundurarak teslim yükümlülüğünü yerine getirmektedir⁶⁸.

CISG'de işyeri kavramı hakkında bir tanım bulunmamaktadır; çünkü Antlaşma tarafları müşterek bir tanım üzerinde aynı fikirde olamamışlardır⁶⁹. Doktrinde pek çok yazar tarafından işyeri kavramı tanımlanmaktadır. Bir yazara göre işyeri kavramı “*işyeri ticari işlemler için sürekli ve düzenli bir yerdir ve 'ad hoc' ilişkiler için geçici olarak bulunan yerleri kapsamaz*” olarak ifade

⁶⁷ Aliu, s. 19.

⁶⁸ Schlechtriem, Schwenger, Art.31, N. 2,3,4; Schlechtriem, s. 64.

⁶⁹ Zeytin, CISG, s. 51; Zafer Zeytin, “Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın (CISG) Uygulama Alanına İlişkin Bir İnceleme”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 24(3), 2008, s. 236.

edilir⁷⁰. Farklı bir yazar ise işyerini “uluslararası fuar veya otel gibi geçici olarak kalınan yerler dışında kalan şube, acente gibi tacir yardımcılarını içeren, sürekli ve sabit ticari kuruluş yeri” olarak tanımlamaktadır⁷¹. Diğer bir yazara göre ise işyerinin tanımı şu şekildedir: “merkez gibi katı kurallara tabi olmayan sürekli ve düzenli iş yapılan yerdir”⁷².

Genel olarak kabul edilen işyeri kavramı, tarafların ticari faaliyetlerini düzenli ve sürekli olarak yürüttüğü yeri ifade etmektedir⁷³. İşyeri, şirketin merkezi olmayabilir; çünkü gerekli şartların yerine getirildiği durumlarda, şubeler ve yavru şirketlerin de ayrı ayrı işyeri olarak nitelendirilmesi mümkündür⁷⁴. Çağdaş ticari hayat şartları gereğince, tarafların birden çok ülkede işyerleri bulunabilmektedir. Bu durumda, CISG’nin uygulama alanının belirlenmesinde hangi işyerinin esas alınacağı sorusu da ortaya çıkmaktadır⁷⁵. Tarafların birinin birden fazla işyeri varsa, “sıkı ilişki” terimi devreye girmektedir. Birden fazla işyeri olduğunda meselenin CISG’nin 10. maddesine göre her somut olayda dürüstlük kuralları dikkate alınarak çözümlenmesi gerekmektedir⁷⁶.

Satım sözleşmesinin konusu olan mal, alıcı tarafından satıcının işyerinden teslim alınacaktır. Bu durumda satıcı bahsedilen yerde malı hazır

⁷⁰ Ercüment Erdem, “Uluslararası Mal Satışlarında 11 Nisan 1980 Tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin Uygulama Alanı”, *İzmir Barosu Dergisi*, 54(1), 1989, s. 94; Ercüment Erdem, “Milletlerarası Mal Satım Sözleşmeleri Hakkında Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (Viyana Satım Sözleşmesi)”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 16(3), 1992, s. 43.

⁷¹ Carolina Saf, “A Study of the Interplay between the Conventions Governing International Contracts of Sale”, Thesis, Queen Mary and Westfield College 1999, s. 23.

⁷² Ali Gümrah Toker, *11 Nisan 1980 Tarihli Uluslararası Taşınır Mal Satımına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’nin (Viyana Sözleşmesi) Uygulama Alanı*, Seçkin Yayıncılık, 2005, s. 37.

⁷³ Bozhidara Borisova, “Geographic sphere of application of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods”, *Pace Law School Institute of International Commercial Law*, 2003, s. 7, <<http://www.cisg.law.pace.edu./biblio/borisova.html>>, Erişim Tarihi 01 Mayıs 2019.

⁷⁴ Toker, s. 38.

⁷⁵ Kevin Bell, “The Sphere of Application of the Vienna Convention on Contracts for the International Sale of Goods”, *Pace International Law Review*, 8(1), 1996, s. 245.

⁷⁶ CISG’nin 10. maddesi: “Bu Antlaşmanın amacı çerçevesinde, (a) taraflardan birinin birden fazla işyerinin olması halinde, sözleşmenin akdi sırasında veya öncesinde taraflarca bilinen veya dikkate alınan koşullar değerlendirilerek sözleşme ve sözleşmenin ifası ile en yakın irtibat içinde olan işyeri esas alınır, (b) taraflardan birinin hiçbir işyerinin olmaması halinde mutlak meskeni esas alınır”.

bulundurarak yükümlülüğünü yerine getirmiş olacaktır⁷⁷. Satıcının işyeri veya mutat meskeni değişirse, malın teslim edileceği yer tartışma konusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir görüşe göre, ek giderlere neden olmamak şartıyla, mallar satıcının yeni işyerinde alıcı tarafından teslim alınabilir⁷⁸. Diğer taraftan farklı bir görüşe göre ise, satıcı tarafların sözleşmede anlaştıkları yerde malları teslim etmekle yükümlüdür⁷⁹.

B. Arnavutluk Cumhuriyeti Medeni Kanunu

Arnavut hukukuna göre, taraflar satım sözleşmesinde teslim yeri ile ilgili herhangi bir düzenleme yapmamışlarsa, malların taşınması gerekmiyorsa ve ACMK'nın 711. maddesinin 3. bendinde sayılan istisnalardan biri yoksa, ACMK'nın 711. maddesinin 4. bendine başvurmak gerekir.

ACMK'nın 711. maddesinin 4. bendine göre:

“Diğer hallerde, satıcı, sözleşmenin kurulduğu sırada malın bulunduğu yerde veya böyle bir yerin tespit edilemediği durumda, satıcının yerleşim yerinin veya işyerinin bulunduğu yerde malları alıcının tasarrufuna hazır bulundurmaya zorundadır”.

Sonuç olarak, hem ACMK'nın 711. maddesinin 4. fıkrasında hem de CISG'nin 31. maddesinin (c) bendinde de “satıcının işyerinin bulunduğu yer”in malların teslim yeri olarak tespit edilebileceği öngörülmektedir. Diğer yandan, bu iki madde arasındaki fark ise, ACMK'nın 711. maddesinin 4. fıkrasında, “satış anında malların bulunduğu yer” veya “satıcının mutat meskeninin bulunduğu yer”in malın teslim yeri olarak gösterilmesidir.

C. Kosova Cumhuriyeti Borçlar Kanunu

KCBK'nın 454. maddesinin 1. fıkrasına göre:

“Teslim yeri sözleşmede belirlenmemişse, malın teslimi, sözleşmenin kurulduğu anda satıcının yerleşim yeri veya fiilen oturduğu yerde veya böyle bir yerleşim yeri yoksa, satıcının mutat ticari faaliyetini ifa ederken sözleşme akdetmesi halinde malın teslimi işyerinin bulunduğu yerde olacaktır”.

Taraflar aksini kararlaştırmadıkça, malın teslim yeri bu maddeye göre

⁷⁷ Schlechtriem, Butler, s.109; Schlechtriem, Schwenger, Art.31, N.46; Bianca, Bonell, s. 254; Erdem, Satıcının malları, s. 136.

⁷⁸ Schlechtriem, Schwenger, Art.31, N.46; Schlechtriem, Butler, s.109; Huber, Mullis, s.116; Schlechtriem, s. 64.

⁷⁹ Kröll, Mistelis, Perales Viscallias, s. 424; Enderlein, Maskow, s.133; Zeytin, CISG, s.119.

belirlenmektedir. Satıcı gerçek bir kişi ise, mal sözleşmenin kurulduğu anda satıcının yerleşim yeri veya fiilen oturduğu yerde teslim edilmektedir. Satıcı tüzel kişi ise, malın teslimi satıcının işyerinin bulunduğu yerde olmaktadır⁸⁰. Kosova doktrininde tüzel ve gerçek kişilerin arasında böyle bir ayırım yapılmasının uygun olmadığı kanaatindeyiz. Çünkü, gerçek kişilerin mutlak ticari faaliyeti ve işyeri de olabilir. Sonuç olarak, malın teslim yeri açısından KCBK'nın 454. maddesinin 1. fıkrasının Viyana Sözleşmesi'nin 31. maddesinin (c) bendi ile benzerlik gösterdiğini söylemek mümkündür.

SONUÇ

CISG'nin 31. maddesinin birinci fıkrasından anlaşıldığı gibi, teslim yeri tespit edilirken ilk önce tarafların iradeleri dikkate alınmaktadır. Satım sözleşmesinde teslim yeri ile ilgili herhangi bir düzenlemenin yer almaması durumunda, teslim yeri taraflar arasındaki alışkanlıklara veya ticari teamüllere göre belirlenmektedir. Bunun da olmaması durumunda, yedek kurallar olarak CISG'nin 31. maddesinde bulunan hükümler uygulanmaktadır. Bu madde taşımayı içeren ve içermeyen satış sözleşmeleri arasındaki farklılığı göstermektedir. Taşımanın gerekli olduğu durumlar (a) bendinde bulunmaktadır. Ardından gelen bentler gönderme borcu içermeyen satış sözleşmelerine uygulanmaktadır. Taşımayı içeren satış sözleşmeleri ile ilgili olarak, CISG'nin 31. maddesinin (a) bendine göre, malların teslim yeri malların ilk taşıyıcıya teslim edildiği yerdir.

Gönderme borcu söz konusu değil ise ve (b) bendinde sayılan istisnalardan biri varsa, teslim yeri olarak malın olduğu yer veya imal edileceği yer kullanılmaktadır. Satıcının malı teslim borcunun (a) ve (b) bentleri kapsamında yer almaması durumunda, CISG'nin 31. maddesinin (c) bendine başvurulmaktadır. Buna göre malın teslim edileceği yer satıcının işyeridir. Ayrıca alıcının malı teslim alması gerektiği durumlarda satıcı, tespit edilen yerlerde malları alıcının tasarrufuna hazır bulundurarak teslim yükümlülüğünü yerine getirmektedir.

Sonuç olarak, Viyana Satım Sözleşmesi'nde olduğu gibi, Arnavut ve Kosova mevzuatında da teslim kavramı hakkında bir tanım bulunmamaktadır. Malın teslim yeri açısından ACMK'nın 711. maddesi, KCBK'nın 454. ve 455. maddeleri ve CISG'nin 31. maddesinin oldukça benzer olduğunu söylemek mümkündür.

⁸⁰ Aliu, s. 18.

KAYNAKÇA

- Alishani A, *E drejta e detyrimeve, Pjesa e përgjithshme*, Universiteti i Prishtinës, 2002.
- Aliu A, *Komentar Ligji për Marrëdhëniet e Detyrimeve*, UNDP, 2013.
- Atamer Y, *Uluslararası Satım Sözleşmelerine İlişkin Birleşmiş Milletler Antlaşması Uyarınca Satıcının Yükümlülükleri ve Sözleşmeye Aykırılığın Sonuçları*, Beta Yayınevi, 2005. (Atamer, Aykırılığın Sonuçları)
- Atamer Y, “Birleşmiş Milletler Satım Hukukunun Uluslararası Uygulama Alanı”, *Istanbul Barosu Dergisi*, 69(10,11,12), 1995, s. 551-568.
- Bell K, “The Sphere of Application of the Vienna Convention on Contracts for the International Sale of Goods”, *Pace International Law Review*, 8(1), 1996, s. 237-258.
- Bianca C M ve Bonell M J, *Commentary on the International Sales Law: The 1980 Vienna Sales Convention*, Giuffrè, 1987.
- Borisova B, “Geographic sphere of application of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods”, *Pace Law School Institute of International Commercial Law*, 2003, <<http://www.cisg.law.pace.edu/biblio/borisova.html>>, Erişim Tarihi 01 Mayıs 2019.
- Dimatteo L, Dhooge L, Greene S, Maurer V ve Pagnattaro M, *International Sales Law: A Critical Analysis of CISG Jurisprudence*, Cambridge University Press, 2005.
- Dimatteo L, Dhooge L, Greene S, Maurer V ve Pagnattaro M, “The Interpretive Turn in International Sales Law: An Analysis of Fifteen Years of CISG Jurisprudence”, *Northwestern Journal of International Law and Business*, 24(2), 2004, s. 299-440.
- Enderlein F ve Maskow D, *International Sales Law: United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods: Convention on the Limitation Period in the International Sale of Goods*, Oceana Publications, 1992.
- Erdem E, “Uluslararası Mal Satışlarında 11 Nisan 1980 Tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin Uygulama Alanı”, *İzmir Barosu Dergisi*, 54(1), 1989, s. 90-107.

- Erdem E, “Milletlerarası Mal Satım Sözleşmeleri Hakkında Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (Viyana Satım Sözleşmesi)”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 16(3), 1992, s. 35-105.
- Erdem E, “Satıcının Malları ve Belgeleri Teslim Borcu” in Yeşim Atamer (Ed.), *Milletlerarası Satım Hukuku, Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması*, On İki Levha Yayıncılık, 2008, s. 105-161. (Erdem, Satıcının malları)
- Felemegas J, *An International Approach to the Interpretation of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (1980) as Uniform Sales Law*, Cambridge University Press, 2007.
- Gabriel H, “General provisions, obligations of the seller, and remedies for breach of contract by the seller” in Franco Ferrari, Harry Flechtner, Ronald A. Brand (Eds.), *The Draft UNCITRAL Digest and Beyond: Cases, Analysis and Unresolved Issues in the U.N. Sales Convention*, European Law Publishers, 2003, s. 336-362.
- Honnold J ve Flechtner H, *Uniform Law for International Sales Under the 1980 United Nations Convention*, Kluwer Law International, 2009.
- Huber P ve Mullis A, *The CISG: A New Textbook for Students and Practitioners*, European Law Publishers, 2007.
- Krasniqi A, *E drejta biznesore*, European College Dukagjini, 2014.
- Kröll S, Mistelis A L ve Perales Viscasillas M P, *UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG) Commentary*, Hart Publishing, 2011.
- Nuni A, Mustafaj I ve Vokshi A, *E drejta e detyrimeve II*, Shtepia Botuese e Librit Universitar, 2008.
- Saf C, “A Study of the Interplay between the Conventions Governing International Contracts of Sale”, Thesis, Queen Mary and Westfield College 1999.
- Schlechtriem P, *Uniform Sales Law: The UN Convention on Contracts for the International Sale of Good*, Manz, 1986.
- Schlechtriem P ve Butler P, *UN Law on international sales, The UN Convention on the International Sale of Goods*, Springer, 2009.

Schwenzer I ve Schlechtriem P, *Commentary on the UN Convention On The International Sale of Goods (CISG)*, Oxford University Press, 2016.

Secretariat Commentary, *Commentary on the Draft Convention on Contracts for the International Sale of Goods prepared by the Secretariat*, UN DOC. A/CONF. 97/5, 1978, Art.31, N.7, <<http://www.cisg-online.ch/index.cfm?pageID=644#Article%2031>>, Erişim Tarihi 20 Ekim 2021.

Smaka R, *E drejta biznesore*, Universiteti Mbreteror Iliria, 2008.

Toker A G, *11 Nisan 1980 Tarihli Uluslararası Taşınır Mal Satımına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin (Viyana Sözleşmesi) Uygulama Alanı*, Seçkin Yayıncılık, 2005.

Tutulani Semini M, *E Drejta e Detyrimeve dhe Kontratave, Pjesa e Posaçme*, Skanderbeg Books, 2006.

Zeytin Z, *Milletlerarası Mal Satım Sözleşmeleri Hukuku – CISG*, Seçkin Yayıncılık, 2015. (Zeytin, CISG)

Zeytin Z, “Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın (CISG) Uygulama Alanına İlişkin Bir İnceleme”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 24(3), 2008, s. 217-264.